_História Slovenska (Dejiny Slovenska) - 07.časť – Národný útlak za obdobia rakúsko-uhorského dualizmu :)

Roku 1867

- prebehlo Rakúsko-uhorské (maďarské) vyrovnanie,

- v Turčianskom Sv. Martine bolo otvorené druhé slovenské evanjelické patronátne gymnázium ako nižšia stredná škola.

Uhorský parlament schválil 29. mája 1867 zákon o Rakúsko-uhorskom vyrovnaní a korunovácia Františka Jozefa I. a Alžbety Amálie (Sisi) v kostole Mateja v Budíne 8. júna 1867 tento zákon spečatila.

Roku 1868 - založil bratislavský mešťan Okrášľovací spolok ako prvé dobrovoľné združenie v Uhorsku so zameraním na starostlivosť o životné prostredie. Na ustanovujúcej schôdzi vypracovali stanovy spolku, zvolili predsedu, tajomníka, pokladníka, strážcu múzea a členov výboru.

Roku 1870

- vznikol Spolok sv. Vojtecha v Trnave, ktorý začal vydávať ako svoj orgán *Katolícke noviny,*

- začalo sa hromadné vysťahovanie Slovákov zo Šariša do Ameriky.

Roku 1871

- **12. 1.** - v Liptovskom Hrádku bola zriadená prvá a jediná poľnohospodárska škola v Uhorsku s vyučovacím jazykom slovenským,

- **6. 6.** - novozaložená Slovenská národná strana sa predstavila slovenskej verejnosti v Turčianskom Sv. Martine. Za svoj základný politický program považovala požiadavky formulované *Memorandom národa slovenského* v roku 1861.

Roku 1874 - maďarská vláda zatvorila tri slovenské gymnáziá: v Revúcej, v Martine a v Kláštore pod Znievom. Na pomaďarčenie chudobných slovenských katolíckych detí sa začala akcia „ochrany sirôt“. Deportovali ich na „Dolnú zem“, kde boli pridelené do kalvínskych maďarských rodín. Prvým transportom odviezli z Trenčianskej stolice 400 detí.

Roku 1875 - bola zatvorená Matica Slovenská a bol skonfiškovaný celý jej majetok. Minister vnútra Kálman Tizsa na zasadnutí snemu vyhlásil, že v Uhorsku nepozná nijaký slovenský národ. Vo voľbách do uhorského snemu nebol zvolený ani jeden slovenský kandidát.

Roku 1878 - bola založená Česko-slovenská sociálnodemokratická strana robotnícka.

Roku 1880 - vznikla Všeobecná robotnícka strana Uhorska.

Roku 1883 - založili v Nitre Femke (Felvidéki magyar közművelődösi egyesület/Hornouhorský maďarský vzdelávací spolok), ktorý mal za cieľ systematickú maďarizáciu slovenskej spoločnosti.

Roku 1884 - v Turčianskom sv. Martine založili „Hornouhorskú Tatra banku“ (8 290 účastín s kapitálom 400 000

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

zlatých), ktorá sa postupne stala najväčším slovenským peňažným ústavom.

Roku 1886

- po úspešnej písomnej maturitnej skúške na katolíckom gymnáziu v Levoči bol pre podozrenie z „panslavizmu“ zo všetkých škôl Uhorska vylúčený študent Vavro Šrobár spolu s ďalšími siedmimi študentmi. Zatrpknutý odišiel do Prahy, kde sa pod vplyvom prof. Tomáša Masaryka z nadšeného Slováka stal jeden z najtvrdších „čechoslovakistov“,

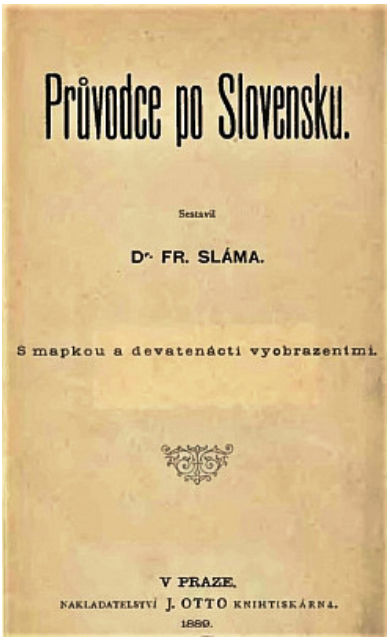
- začala svoju činnosť vlajková loď slovenského peňažníctva – banka Tatra.

Roku 1887

- **24. 2.** - uhorská vláda dala z Trenčianskej župy deportovať 170 slovenských detí do južných maďarských krajov. Tieto akcie pokračovali až do roku 1892,

- **30. 5.** - z katolíckeho seminára v Pešti boli pre svoje národné presvedčenie vylúčení bohoslovci Andrej Bielek, Peter Rovnianek a M. Vladár. Pre podobné dôvody vylúčili z Nitrianskeho seminára Jozefa Minárika a Rudolfa Formánka.

Roku 1889 - vydalo nakladateľstvo J. Otto v Prahe *Sprievodcu po Slovensku*. Kniha obsahuje 108 strán, niekoľko mapiek a obrázkov a predstavuje ucelený systém turistických ciest a chodníkov po Slovensku. Autorom knihy je Dr. František Sláma.

Průvodce po Slovensku.

Sestavil

Dr. FR. SLÁMA.

S mapkou a devatenácti vyobrazeními.

V PRAZE.
NAKLADATELSTVÍ J. OTTO KNIHTISKÁRNA.
1889.

***Sprievodca po Slovensku* z roku 1889 vydaný v Prahe**

Roku 1890 - na Slovensku sa konali prvé oslavy 1. mája. Vznikla Sociálno-demokratická strana Uhorska. Úradné štatistiky Uhorska vykazovali 8 240 000 Maďarov a 1 910 000 Slovákov.

Roku 1892 - v poslednom roku akcie presídľovania slovenských detí do čisto maďarských krajov vyviezli z Nitrianskej župy 174 chlapcov a dievčat.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

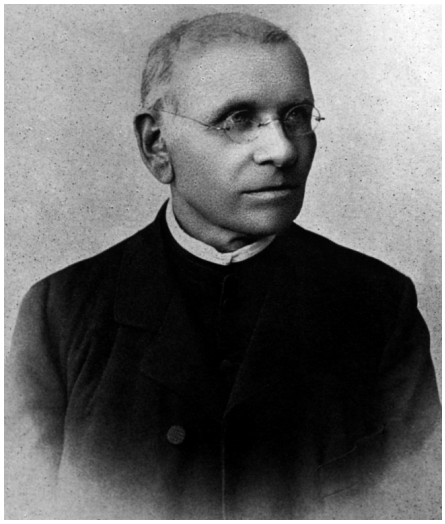

Obec Marhaň (okres Bardejov) v roku 1894

Roku 1893

- predsedníctvo SNS sa rozhodlo vystúpiť z pasivity a oživiť činnosť strany organizovaním ľudových zhromaždení. SNS sa zúčastnila na ustanovujúcej konferencii predstaviteľov národnostných strán Rumunov, Srbov a Slovákov vo Viedni, ktorej cieľom bolo spoločnými silami presadzovať program federalizácie Uhorska na základe národných autonómií. Trnavský kanonik František Richard Osvald (1845-1926) začal vydávať literárny almanach *Tovaryšstvo*. Do roku 1900 vyšli tri zväzky tohoto almanachu,

- 24. 4. - bola v Martine založená Muzeálna slovenská spoločnosť. Začala účinkovať 22. augusta 1895 a bola až do roku 1919 určitou náhradou rozpustenej Matice slovenskej. Jej prvým predsedom bol katolícky kňaz, botanik európskeho mena, Andrej Kmeť (1841-1908).

Andrej Kmeť

Roku 1895 - uskutočnil sa národnostný kongres zástupcov Rumunov, Slovákov a Srbov v Pešti.

Roku 1896

- uhorská vláda vyhlásila „milenárne oslavy zaujatia vlasti“, ktorých cieľom mala byť intenzívnejšia maďarizácia nemaďarských občanov Uhorska. Hlavným prostriedkom bolo založenie tisíc čisto maďarských škôl na nemaďarských územiach Uhorska,

- **28. 5.** - rímska Kongregácia biskupov vydala pre Uhorsko úpravu, podľa ktorej biskupi mali dôrazne napomenúť farárov a učiteľov náboženstva, aby veriacim, ktorí nevedia po maďarsky, neprednášali kresťanské náuky v maďarskom jazyku skôr, než by dokonale ovládali maďarský jazyk. Tak to vyžaduje večné spasenie dietok a všeobecné dobro. Rímske príkazy ostali v Uhorsku mŕtvou literou, lebo maďarská vláda zakázala tieto úpravy čítať. Naviac viacerí biskupi vydali kňazom a učiteľom celkom opačné nariadenia.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1901 - začala politická aktivizácia Slovenskej národnej strany a bola obnovená účasť Slovákov vo voľbách.

Fotografia z roku 1903 zachytáva pohľad na parníček Frigyes na Dunaji v Bratislave

Roku 1904 - začali vychádzať *Slovenské robotnícke noviny*, orgán slovenských sociálnych demokratov.

Roku 1905, 14. 12. - slovenskí stúpenci Zichyho Ľudovej strany, vzhľadom na to, že sa strana odklonila od pôvodného programu podporovať národné práva nemaďarských občanov Uhorska, na dôvernej porade v Žiline vydali manifest, ktorým verejnosti oznámili, že opúšťajú túto stranu a založili novú, Slovenskú ľudovú stranu. Formálne sa však Slovenská ľudová strana ustanovila až 18. 3. 1906.

Roku 1906

- **5. 5.** - spišský arcibiskup maďarskej národnosti a tuhý prívrženec L. Kossutha, hneď po voľbách postihol ružomberského farára Andreja Hlinku (1864-1938) cirkevným trestom - zákazom vykonávať úrad farára,

- **19. 6.** - biskup Alexander Párvy uvalil na Andreja Hlinku úplný zákaz slúžiť sv. omšu a prisluhovať sviatosti. Hlinka sa však odvolal na Svätú stolicu do Ríma,

- **23. 6.** - obvinili Andreja Hlinku z poburovania ľudu a maďarskí žandári ho pod bodákmi odviedli do ružomberskej väznice,

Andreja Hlinku odvádzajú žandári

Väznení v roku 1906: Peter Cheben, Juraj Greguš, Andrej Janček, dolu: Vavro Šrobár, Andrej Hlinka

- v školskom roku 1905-1906 sa vyučovalo po slovensky už iba v 241 školách, kým v roku 1890 bolo takých škôl 1115.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Andrej Hlinka

Roku 1907

- začali sa uplatňovať Apponyihoškolské maďarizačné zákony, nasledovalo pomaďarčovanie v Uhorsku a obmedzenie vyučovania v materinskej reči,

- českí intelektuáli Dr. Edvard Lederer, Adolf Heyduk a Karel Kálal upozornili nórskeho spisovateľa a politika Björntjerne Björnsona na duchovnú genocídu Slovákov maďarskými úradmi. Björnson uverejnil ich list v Paríži, v Mníchove a v Ríme pod titulom *Maďari ako utláčatelia*, čo vzbudilo pozornosť Európy. Björnson sa stal prvým európskym advokátom slovenského národa odsúdeného na zánik,

- **27. 10.** - sa uskutočnila tragická vysviacka kostola v Černovej. Maďarskí žandári strieľali do zhromaždeného davu veriacich, ktorí protestovali proti maďarským kňazom vyslaným do obce, aby vysvätili nový kostol. Zavraždili 15 osôb, mnohých ďalších poranili. Občania Černovej žiadali, aby kostol vysvätil ich rodák Andrej Hlinka, z ktorého iniciatívy bol kostol postavený. Maďarské súdy potom ešte odsúdili 22 mužov a 16 žien spolu na 36 rokov a 6 mesiacov väzenia. Takýto krvavý teror vzbudil pozornosť celej Európy a situáciu v Uhorsku začali študovať aj zahraniční publicisti a historici,

- **november** - Andrej Hlinka, odvolanie ktorého súd odmietol, nastúpil do maďarskej väznice v Segedíne, v ktorej bol väznený až do februára 1910.

Obec Stratená v roku 1908 a dnes

Roku 1909 - Rímska Kongregácia koncilu odmietla potvrdiť cirkevné tresty, ktorými biskup Párvy postihol Andreja Hlinku. Pápež Pius X. dal za pravdu Hlinkovi a biskup musel odvolať všetky cirkevné tresty, ktoré naňho uvalil. Urobil tak 8. 4. 1909.

Roku 1911 - ministerskému predsedovi Uhorska bolo predložené *Memorandum slovenských jazykových a školských požiadaviek*. Uhorská vláda na memorandum nereagovala.

Roku 1913, 29. 7. - pod vedením Andreja Hlinku vznikla Slovenská ľudová strana.

Príbeh Černovskej tragédie

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania